

середковують зв'язок образу з об'єктивною дійсністю, встановлюючи його співвідношення з різноманітними явищами.

Тому саме асоціації є тим ключем, який допоможе створити цілісний образ природи учня-гуманітарія. При вивченні певного об'єкту навколишнього світу варто викликати в уяві учня так-званий асоціативний образ. Вирішити цю проблему допоможе використання художніх образів на уроці предметів природознавчого циклу – елементів літературних, музичних творів, творів образотворчого мистецтва, архітектури, скульптури тощо. Адже в своїй генетичній основі художній образ утворюється саме за законом асоціативності: від відчуття до контурності образу, що виникає в пам'яті, досить складний шлях асоціативного відбору, витискання другорядного і підсилення найхарактернішого.

Завдання учителя полягає у підборі необхідного матеріалу, врахуванні ознак художнього образу, природи його створення (метафоричності, емоційності, типізації, алегоричності, узагальнення, художнього абстрагування, інтуїтивності, мислення тощо). Доречно, якщо цей образ буде містити зв'язок з проявами загальних законів природи.

Отже, інтегрований підхід до вивчення природознавчих дисциплін у старших класах гуманітарного профілю передбачає як інтеграцію предметів природничої освітньої галузі на основі загальних законів природи, так і включення гуманітарних знань з уроків інших освітніх галузей. Використання художніх образів відповідає особливостям природи мислення учнів-гуманітаріїв. Це сприяє формуванню цілісності знань про навколишній світ, олюдненню наукового сприйняття дійсності, виховання любові та бережливого ставлення до природи.

Література

1. Алксашина И. Ю. Естествознание: 10 кл.: учебник / И. Ю. Алксашина [и др.]. – М.: Просвещение, 2007. – 302 с.
2. Ильченко В. Р., Гуз К. Ж., Коваленко В. С. Концептуальні основи формування інтегрованих природознавчих курсів у старшій школі / В. Р. Ильченко [та ін.] // *Імідж сучасного педагога*. – 2005. – № 9-10. – С. 24-27.
3. Курышева О. В. Категория образа в традиции современной психологии / О. В. Курышева // *Философская теория и практика*. – Волгоград: Научная книга, 2005. – С. 120.
4. Франкл В. Человек в поисках смысла. / В. Франкл – М.: Просвещение, 1990. – 318 с.
5. *Science for Public Understanding* / Ed. By R. Millar& A. Hant. – Heinemann, 2000. – 256 p.

РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ І ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ ВИКЛАДАННІ СПЕЦДИСЦИПЛІН

Соляр Л.В. (м. Могилів-Подільський, Україна)

Зміни в економіці країни, породжують нестандартні ситуації для спеціалістів аграрного сектора. Тому дуже важливо навчити студентів застосовувати одержані знання у розв'язанні практичних проблем, вільно орієнтуватись у нових умовах виробництва.

Метою статті є розкриття технології, форм і методів формування технічної і технологічної грамотності фахівців галузі харчування, обґрунтування і доцільність застосування інтегрованих знань і практичних умінь у сучасних умовах розвитку економіки.

Встановлено, що можливість керувати процесом підготовки спеціаліста-професіонала існує, якщо теоретичну підготовку спеціаліста поєднано з прак-

тичною за рахунок міждисциплінарних зв'язків, впровадження інноваційних технологій навчання. Розкрито роль методу інтеграції у навчальному процесі, який створює сприятливі умови для розвитку особистості фахівця, формування позитивної мотивації навчання, адекватності самооцінки.

Таким чином, застосування інноваційних технологій, інтерактивних форм і методів навчання підвищить ефективність професійної підготовки спеціалістів за такими показниками: оволодінням способами самостійного поєднання частини і цілого, навичками синтезу та інтеграції вивченого навчального матеріалу, системного сприйняття знань, цілісного, комплексного використання отриманих знань у процесі професійної діяльності за спеціальністю.

Література

1. Гончаренко С.І. Методика як наука. – Хмельницький: Видавництво ХГКП, 2001. – 30 с.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗАСОБИ НАВЧАННЯ» В ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Стадник О.Г. (м. Харків, Україна)

Поняття «засоби навчання» часто використовується в дидактиці, в тому числі в якості одного з компонентів педагогічної системи. Вивченням проблем створення цілісної системи засобів навчання присвятили свої роботи С. Шаповаленко, В. Євдокімов, О. Денисов, І. Орлова; дослідженням вербальних засобів навчання займалися Ю. Бабанський, В. Бейлінсон, В. Беспалько, Д. Зуєв та ін.; створення засобів навчання географії (в тому числі картографічних) розглянуто в працях О. Берлянта, Я. Жупанського, Л. Зеленської, Ф. Зузука, С. Коберника, І. Левицького, О. Летягіна. Проте проблема визначення сутності засобів навчання, та їх диференціації висвітлена у педагогічній літературі недостатньо.

В дидактиці існують суттєві розбіжності у визначенні поняття «засоби навчання». В «Концепції створення засобів навчання нового покоління для середніх закладів освіти України» засоби навчання розглядаються, як «спеціально утворені об'єкти, які формують навчальне середовище та беруть участь у навчальній діяльності, виконуючи при цьому навчальну, виховну та розвивальну функції» [2]. І. Зайченко вважає, що засіб навчання – це матеріальний або ідеальний об'єкт, який «розміщено» між учителем та учнем і використовується для засвоєння знань, формування досвіду пізнавальної та практичної діяльності [3]. Н. Мойсеюк дає наступне визначення: засоби навчання – це різноманітні матеріали і знаряддя навчального процесу, завдяки яким більш успішно і за коротший час досягаються визначені цілі навчання [6].

Функціональний підхід розглядається в роботі В. Воронова, який називає засоби навчання джерелом отримання знань, формування вмінь [1, с. 106]. Ю. Бабанський під засобами навчання розуміє всі об'єкти і процеси (матеріальні та матеріалізовані), які є джерелом навчальної інформації та інструментами (власне засобами) для засвоєння змісту навчального матеріалу, розвитку і виховання учнів [8, с. 332]. Близьке визначення дає А. Хутірський, який вважає засобами навчання «матеріальні та ідеальні об'єкти, які залучають до освітнього процесу в якості носіїв інформації та інструменту діяльності педагога та учня» [10, с. 401]. До ідеальних об'єктів він відносить образні уявлення, знакові моделі, уявні експерименти, моделі Всесвіту. Більш докладно їх розглядає П. Підкасистий, який вважає, що «це ті засвоєні раніше знання та вміння, які використовують вчителі та учні для засвоєння нових знань» [9, с. 261]. Вони пов'язані з розумінням матеріалу, логікою міркування, запам'ятовуванням,